

UNIVERZITA KARLOVA
Fakulta sociálních věd
Institut komunikačních studií a žurnalistiky

POSUDEK MAGISTERSKÉ DIPLOMOVÉ PRÁCE

POZOR: V počítači vyplňujte pouze do šedivých políček!

Typ posudku Posudek oponenta/ky

Autor(ka) práce

Příjmení a jméno: Bc. Jiří Kordík

Název práce: Trendy české televizní cestopisné publicistiky v letech 2010-2020

Autor(ka) posudku

Příjmení a jméno: PhDr. Martin Groman, Ph.D.

Pracoviště: KMS IKSŽ FSV UK

1. VZTAH SCHVÁLENÝCH TEZÍ A VÝSLEDNÉ PRÁCE („kliknutím“ zakřížkujte vybrané hodnocení)

		Odpovídá schváleným tezím	Odchyluje se od tezí, odchýlení je v práci zdůvodněné a je vhodné	Odchyluje se od tezí, odchýlení je v práci zdůvodněné, ale není vhodné	Odchyluje se od tezí, odchýlení není v práci zdůvodněné a není vhodné	Neodpovídá schváleným tezím
1.1	Cíl práce		x			
1.2	Technika práce	x				
1.3	Struktura práce		x			

KOMENTÁŘ (slovní hodnocení vztahu tezí a práce, případně konkrétní popis hlavních výtek)

Výsledná práce se oproti tezím odchyluje hned v několika aspektech - původní název práce *Česká televizní cestopisná publicistika po roce 2010: Ideologické aspekty českých cestopisných dokumentárních pořadů* byl změněn na *Trendy české televizní cestopisné publicistiky v letech 2010-2020*, který podle autora více odpovídal záměru práce. Vynechána byly také zamýšlené kapitoly o postkolonialismu a o analýze přítomné ideologie, nicméně zdůvodnění těchto změn je opodstatněné. Cíl práce se ani tak zásadně neproměnil.

2. HODNOCENÍ OBSAHU VÝSLEDNÉ PRÁCE

Vyplňujte písmeno na škále A – B – C – D – E – F (A=nejlepší, F= nevyhovující)

		Hodnocení známkou
2.1	Relativní úplnost zpracované literatury ke zvolenému tématu	A
2.2	Schopnost kriticky vyhodnotit prostudovanou literaturu a aplikovat ji	B
2.3	Úroveň zpracování materiálu, resp. zvládnutí techniky empirického výzkumu	B
2.4	Schopnost sestavit a použít soubor metod přiměřený cíli	C
2.5	Původnost práce, přínos práce k rozvoji oboru	A

KOMENTÁŘ (slovní hodnocení obsahu výsledné práce, případně konkrétní popis hlavních výtek)

Přestože autorem prezentované závěry kvalitativního výzkumu nehodlám nijak zpochybňovat, ba právě naopak, považuji je, jak ještě uvedu v celkovém hodnocení, za relevantní a podnětné, zmínil bych několik spíše metodologických poznámek k selekci zkoumaného vzorku. Už úvodní (str. 16) vyřazení cestopisných pořadů věnujících se místům nacházejícím se v České republice s tím, že „nijak nevypovídají o vztahu místních diváků k identifikaci s odlišným prostředím, které je tematizováno konceptem turistického pohledu“, je sice logické, ale zajímalo by mne, zda si tento svůj pohled autor také nějakým způsobem verifikoval, nebo jej prostě předpokládá. Dokumenty mapující některé regiony Česka mohou u většinového, mainstreamového diváka fungovat velmi podobně jako dokumenty ze vzdálených koutů planety - právě svým turistickým modelem a stereotypizací.

Nicméně rozumím racionální eliminaci cestopisů „po Česku“, které by celý výzkum spíše komplikovaly. Za lehce riskantní považují náhodné selektování jen jednoho dílu ze sledovaných televizních sérií, zvláště, když autor pak „na základě toho (...) identifikoval několik tematických odlišností, podle kterých lze jednotlivé publicistické pořady kategorizovat.“ Pokud by autor náhodně narazil na díl, který by z dané řady vybočoval v nějakém aspektu, a zvláště u koprodukčních seriálů tvořených několika národními týmy to není vyloučené, mohlo by to v některých aspektech zobecnění ovlivnit. Vhodné by bylo vytvoření kontrolního vzorku z dalších náhodně vybraných pořadů stejného cyklu, zda nesou stejné znaky a specifikace. Zvláště, když pak autor rozřadí, velmi přehledně a dle mého soudu správně, všechny cestopisné seriály do několika kategorií. A tyto kategorie zobecňuje na základě jen jednoho dílu z jednoho vybraného seriálu. Závěry z takto náhodně vybraného vzorku mohou nést poměrně velké riziko, zvláště když na tomto základě pak hodlá autor „ilustrovat dříve zmíněné parametry a specifika vývojových trendů televizních cestopisných pořadů a jejich vlivu na diváka.“ Také zde by pomohl buď kontrolní vzorek nebo výběr více dílů z jedné série. Tyto podněty by ale neměly být v zásadě vnímány jako výtky či výhrady, spíše upozornění na úzké město zvolené metody, která je jinak velmi precizní. Autor si je také vědom, jak uvádí v závěru, že by bylo vhodné analyzovat cestopisné pořady v ještě delším časovém horizontu. Stejně tak že účinky směrem k divákům a konstrukci jejich identity zůstaly na kraji nejen zájmu současných mediálních vědců, také také jeho a zde se otevírá zcela zásadní pole pro otázku, zda stereotypizace zahraničí, upřednostňování celebrit a turistického pohledu na svět a jeho jinakosti například má dopad na publikum těchto pořadů, nebo jen pragmaticky vychází z nevyčtené divácké preference odhadnutelné ze (ne)zájmu o zahraniční témata ve zpravodajství a publicistice u nás obecně.

3. HODNOCENÍ KONEČNÉ PODOBY VÝSLEDNÉ PRÁCE

Výplňte písmeno na škále A – B – C – D – E – F (A=nejlepší, F= nevyhovující)

		Hodnocení známkou
3.1	Logičnost struktury práce, podloženost závěrů	B
3.2	Zvládnutí terminologie oboru	A
3.3	Funkčnost, úroveň, přiměřenost poznámkového aparátu	A
3.4	Dodržení citační normy (pokud se v textu opakovaně objevují pasáže přejaté bez udání zdroje, hodnotte písmenem F. Pokud v textu zjistíte přejaté pasáže vydávané autorem neoprávněně za vlastní zjištění, nedoporučte práci k obhajobě a ve „zdůvodnění v případě nedoporučení“ navrhněte, aby s autorem/kou bylo zahájeno disciplinární řízení.)	A
3.5	Jazyková a stylistická úroveň práce (pokud je opakovaně porušována platná kodifikace pravopisné normy, hodnotte písmenem F)	B
3.6	Oprávněnost a vhodnost příloh, grafická úprava	A

KOMENTÁŘ (slovní hodnocení podoby výsledné práce, případně konkrétní popis hlavních výtek)

Konečná podoba textu nenese žádné zásadní problematické rysy, pokud nebudeme příliš zdůrazňovat drobné formulační nebo stylistické lupy, či chyby odstranitelné preciznější korekturou - např. na str. 47 jeden z autorů cyklu Postřehy od jinud myslím nebyl Petr Bílen, ale Bílek. U tohoto cyklu bych možná zvážil v jeho dlouhé historii vývoj formátu, kdy původní série například s Karlem Kynclem nebyly striktně vzato čistě reportáže, jak autor u tohoto cyklu uvádí, ale spíše jakési reportážní fejetony nebo čistě fejetony jako takové, což ale bylo dáno typem autora.

4. SHRNUJÍCÍ KOMENTÁŘ HODNOTITELE/KY (celkové hodnocení výsledné práce, její silné a slabé stránky, původnost tématu a závěrů apod.)

Přes uvedené podněty a doplnění považuji práci kolegy Kordíka za precizní a podnětnou, odpovědně si poradil nejen s literaturou a jejím zpracováním, nejen s obecnými částmi, ale také z kvalitativní analýzou zvolených pořadů a vyvodil z nich velmi podnětné závěry, které by měli brát v úvahu především programoví pracovníci médií veřejné služby u nás, neboť kladou nepříjemné otázky směrem ke skutečnému naplňování veřejné služby obsahem, který na tomto poli produkují. Autor přesvědčivě dokládá, že v českých televizních cestopisných pořadech dnes dominuje antagonistický turistický pohled. Tuzemské veřejnoprávní cestopisné pořady z velké míry splňují předpoklad, že je jejich forma závislá na hledání odlišností, nikoli na pochopení světa mimo domácí prostředí a jeho přiblížení. Navíc je zde prokazatelná rostoucí míra celebritizace, která koreluje se stereotypním a vzdáleným pohledem na zahraničí. „Na ústupu jsou pak reportážní a čistě dokumentární formáty, které v posledních letech už prakticky nevznikají. Významný nástup lze ale zaznamenat u konzumních cestopisných

formátů, které závisí pouze na účasti celebrit.“ Sledovaná produkce ČT se tak ocitá v nelichotivém podezření, že namísto poznávání, edukace a demonstrování pestrosti nabízí spíše stereotypní pohled na zahraničí postavený na etnocentristickém zdůrazňování jinakosti. „Symbiotický pohled zaměřující se na vztah místních obyvatel se zobrazovaným prostředím je v kontextu českých cestopisných pořadů zcela okrajový. Nejvýraznějším trendem českých cestopisných pořadů je ústup od naučných a dokumentárních pořadů a stále větší tendence k výrobě pořadů založených na zábavných a spotřebních hodnotách.“ Otázkou, žet nezodpovězenou, je pak motivace této proměny, respektive posílení uvedených trendů na úkor dříve větší pestrosti forem a pohledů. Současná produkce již patrně zcela rezignovala na zachycování příběhů místních lidí a dává přednost moderátorům pořadu, kteří v některých případech navíc sklony ke stereotypizaci místních nebo ke konzumnosti výsledného vyznění pořadu podporují (někdy dokonce „svůj“ cestovatelský pořad v médiu veřejné služby využívají k propagaci vlastní komerční produkce). „Symbiotický turistický pohled, který by v pořadech upřednostňoval zobrazované prostředí před průvodcem a poskytoval zásadní prostor místním obyvatelům, je v kontextu současné produkce zcela marginální a po roce 2015 se už ani jednou v analyzovaném obsahu neprojevil.“

Předložená magisterská diplomní práce je tak ve výsledku podnětným materiálem, který naznačuje na konkrétním vzorku zjevný problém média veřejné služby při plnění jeho role. Vztažení těchto výsledků k současné praxi by si vyžádalo nejen masivnější průkazní ukotvení (které by ale nemuselo výsledek nijak změnit), ale také rozpracování na další oblasti tvorby ČT spojené se zahraničím, neboť se patrně může jednat o trend či problém mnohem masivnější a dlouhodobější.

Práci proto hodnotím velmi pozitivně a doporučuji ji k obhajobě.

5. OTÁZKY NEBO NÁMĚTY, K NIMŽ SE PŘI OBHAJOBĚ DIPLOMANT(KA) MUSÍ VYJÁDŘIT:

5.1	Trendy komercializace a celebritizace, které jste v práci popsal na příkladu produkce ČT, se projevují také v jiných médiích veřejné služby v rámci EBU? Jedná se čistě o domácí trend, globální problém, nebo třeba specificky středoevropský/ postkomunistický? Nejdou jiná média veřejné služby v evropském prostředí cíleně třeba jinudy?
5.2	
5.3	
5.4	

6. ANTIPLAGIÁTORSKÁ KONTROLA TEXTU

Seznámil jsem se s výsledky antiplagiátorské kontroly URKUND.

Komentář pro případnou shodu nad 5%:

6.1	
-----	--

6. NAVRHOVANÉ CELKOVÉ HODNOCENÍ PRÁCE („kliknutím“ zakřížkujte vybrané hodnocení)

B velmi dobře (nadprůměrný výkon, avšak s určitými chybami)

ZDŮVODNĚNÍ V PŘÍPADĚ NEDOPORUČENÍ

Datum: 15. 6. 2021

Podpis:

Hotový posudek vytiskněte, podepište a odevzdejte ve dvou kopiích na sekretariát příslušné katedry. Posudek nahrajte do SISu ve formátu PDF, nebo jej zašlete sekretářce příslušné katedry, která jej do SISu nahraje v zastoupení. Nevkládejte do SISu naskenované posudky s podpisem. V SISu musí být posudek bez podpisu.